

Álom és rémálom

KÖNYVKRITIKA - KETTEN EGY ÚJ KÖNYVRŐL - LXII. évfolyam, 19. szám, 2018. május 11.

Ketten egy új könyvről – Moritz Föllmer: *A Harmadik Birodalom kultúrtörténete*. Fordította Kurdi Imre. Corvina Kiadó, Budapest, 2018, 268 oldal, 3990 Ft

A nemzeti szocializmus mindennapi, felülről irányított, manipulált, diktatórikus tömegkultúrája nemcsak az etnonacionalizmusra (a tanulmány hangsúlyozottan a völkisch meghatározást használja), a germán hősök mítoszaira, a tömegkultúrára, hanem a XIX. századi konzervatív polgári hagyományokra is épített. A hagyományok biztonsága mellett „modern megújulás”-t ígért, a többség számára megteremtette a vágyott szabadidő és a szórakozás fogyasztásának lehetőségeit. A tömegelőadások (például a Thingspiel) mellett, a hatalom hangversenyeket, színházi előadásokat is támogatott. Az új víziókat terjesztő szervezet, az „Örömből merített erő” (Kraft durch Freude) nyaralást, szórakozást kínál: 1938-ban 12 ezer opera- 20 ezer színházi és 11 ezer varieté előadást, 5 ezer koncertet szervez. (A modern művészetén kívül tiltott például a dzsessz és a swing is: ez utóbbi lázadássá váló mozgalmának résztvevőit végül koncentrációs táborral sújtották.) A hatalmi törekvések, a német felsőbbrendűség mítoszának szimbolikus leképezései lettek a közterek, az építészet, melyekben később a birodalmi propaganda is kifejezésre jutott: monumentalitásukban a neoklasszicizmus és a modernitás jegyeit hordozták. Albert Speer főépítész álmai beteljesülését látta karrierjében, „csodálatos életről” írt.